

AVTALE

om eksemplarframstilling for funksjonshemmede i medhold av § 17a i lov om opphavsrett til åndsverk m.v. (åndsverkloven)

1. Generelle bestemmelser

1.1 **Avtalens parter.** Denne avtalen er inngått mellom staten, på den ene siden og Den norske Forfatterforening, Norsk Oversetterforening, Norske Dramatikers Forbund, Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere, Norsk kritikerlag, Den norske Forleggerforening, Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening på den andre siden.

1.2 **Tvisteløsning.** Tvist mellom partene skal søkes løst ved mekling. Dersom meklingen ikke fører frem skal tvisten løses av nemnd etter forskrift til åndsverkloven kapittel IV, jf. åndsverkloven § 17a.

2. Avtalens gjenstand og omfang

2.1 Denne avtalen fastsetter vilkårene for eksemplarframstilling og distribusjon iht. åndsverkloven § 17a og forskrift til åndsverkloven § 1-11. Slik framstilling foretas av av nærmere angitt organisasjon og bibliotek for vederlagsfri bruk (heretter *produsenten*).

2.2 **Målgruppe.** Eksemplare som framstilles i henhold til denne avtalen, skal være til bruk for funksjonshemmede, det vil si syns- og lesehemmede og andre som på grunn av varig eller midlertidig funksjonshemming ikke kan tilegne seg verket på vanlig måte.

2.3 De verk som omfattes av denne avtalen, kan digitaliseres og lagres digitalt. På grunnlag av den digitale versjonen kan det framstilles eksemplare av verket i ulike former, formater og medier, tilpasset spesifiserte målgrupper (jf. pkt. 2.2 ovenfor).

2.4 Produsenten skal ikke produsere eksemplare av titler hvor et kommersielt tilbud av tilsvarende egnethet kan skaffes fra vanlig utsalgssted.

Partene ønsker å unngå at en tittel produseres både av kommersiell produsent og av produsent som beskrevet i 2.1. Kommersiell produsent og produsent som beskrevet i 2.1 skal derfor utveksle produksjonsplaner etter nærmere avtale. Dersom kommersiell produsent ikke har fattet beslutning om utgivelse av en konkret tittel to måneder etter utveksling av produsentens produksjonsplaner hvor den konkrete tittelen inngår, kan produsent som nevnt i 2.1 produsere. Det gjelder også dersom kommersiell produsent har fattet beslutning om å produsere, men eksemplare ikke foreligger 6 måneder etter denne kommersielle produsenten har besluttet utgivelse. For skolebøker og studielitteratur kan produsent som nevnt i 2.1 starte produksjon når behovet oppstår, dersom ikke opptak av tilsvarende egnethet foreligger.

Partene er enige om å legge til rette for at titler som er produsert i henhold til denne avtalen skal kunne gjøres tilgjengelige for kommersiell utgivelse dersom rettighetshaver ønsker det. Tilsvarende er partene enige om at titler som er utgitt kommersielt skal etter nærmere avtale

kunne gjøres tilgjengelig for funksjonshemmede gjennom samme distribusjonsapparat som for titler produsert i henhold til denne avtalen.

3. Sikkerhetsbestemmelser, distribusjon, m.v.

3.1 Distribusjon. De verk som det fremstilles eksemplar av i henhold til åndsverkloven § 17a og denne avtalen, kan kopieres til og distribueres ved et fysisk medium (for eksempel CD- eller DVD-plater) og lånes vederlagsfritt i en fastsatt periode. Vederlagsfri tilgang til verket kan tilbys online (ved for eksempel nedlasting eller streaming) for en fastsatt periode. Brukere står fritt til å bruke egnet avspillingsutstyr, og til å lage kopier til privat bruk av det lånte eksemplaret så lenge samtlige kopier destrueres ved utløpet av låneperioden. Det påhviler produsenten et ansvar for å informere lånere om dette, også på andre måter enn gjennom den teksten som følger eksemplaret.

3.2 Produsentens opplysningsplikt. Produsenten skal informere brukerne om at verk som lånes, bare kan anvendes til privat bruk, og at verket ikke under noen omstendighet kan videredistribueres. Likeledes skal produsenten informere brukerne om at alle eksemplar av verket skal destrueres (eventuelt returneres til produsenten) ved låneperiodens utløp. Endelig skal produsenten sørge for at alle eksemplar produsert etter at denne avtalen trer i kraft, er utstyrt med følgende tekst, innlest tidlig i eksemplaret:

"Denne utgaven er produsert av [produsentens navn] i [år] med hjemmel i åndsverkslovens § 17a, og kan kun kopieres til privat bruk. Eksemplaret kan ikke videredistribueres. Ved låneperiodens utløp skal alle digitale eksemplar destrueres eller returneres til produsenten. Eksemplaret er merket slik at det kan spores tilbake til deg som låntaker ved misbruk. Brudd på disse avtalevilkårene, som ulovlig kopiering eller medvirkning til slik ulovlig kopiering, kan medføre ansvar etter åndsverkloven."

Ved produksjon av folkebiblioteklitteratur skal produsenten i tillegg lese inn: " Slike handlinger kan også medføre tap av retten til å låne tilrettelagte lydbøker".

3.3 Identifikasjon. Produsenten forplikter seg til å merke forsiden av fysiske CD-er, DVD-er eller tilsvarende, med en tekst (for eksempel navn og adresse) eller kode som gjør det mulig for produsenten å identifisere brukeren av det aktuelle eksemplaret.

Produsenten skal snarest mulig og senest innen 1. juni 2011 vannmerke både lydfiler og Daisyplater når eksemplarframstilling finner sted i henhold til denne avtalen. Dette gjelder ikke for bøker til bruk i grunnskolen eller videregående skole. Det gjelder heller ikke for bøker produsert og distribuert av Kristent arbeid blant blinde og svaksynte (KABB). Vannmerket skal bestå av opplysninger (for eksempel et identifikasjons-nummer) som gjør det mulig for produsenten å gjenfinne navnet på brukeren og utlånstidspunktet, samt spore eventuelle brudd på disse sikkerhetsbestemmelsene. Hvert enkelt eksemplar skal vannmerkes. Formålet med vannmerkingen er å unngå ulovlig kopiering og bruk. Den anvendte vannmerketeknologien skal gi tilstrekkelig sikkerhet mot at vannmerkekoden kan identifiseres og fjernes. Produsenten skal jevnlig søke etter vannmerker slik at misbruk kan avdekkes. Produsenten skal informere rettighetshavere om misbruk som er avdekket.

3.4 Produsenten skal ta i bruk det til enhver tid gjeldende elektroniske identifiseringssystemet i utdanningssektoren (FEIDE og etterfølgere) i den utstrekning produsentens brukere er tilknyttet institusjoner som har tatt systemet i bruk.

4. Plikter og rettigheter

4.1 Når eksemplar fremstilles, skal verkets opphavsmann og tittel samt opprinnelig utgiver angis på hvert eksemplar. Det samme gjelder opplysninger om året for fremstillingen og om hvem som har foretatt fremstillingen eller har ansvaret for den. Bestemmelsene i åndsverkloven om plikt til å navngi opphavsmann og utøvende kunstner gjelder på vanlig måte.

4.2 **Varsling.** Produsentene skal varsle opphavsmannen når det er truffet beslutning om å fremstille lydbok av opphavsmannens verk. Varslingen skjer ved at oversikt over produsentens produksjoner etter denne avtalen publiseres på NLBs hjemmeside, www.nlb.no Denne informasjonen vil også være tilgjengelig via de andre produsentenes hjemmesider.

5. Vederlagsordninger

5.1. For den eksemplar fremstilling som finner sted i henhold til åndsverksloven § 17a og denne avtalen, har opphavsmannen eller den som er rettighetshaver, krav på vederlag som utredes av staten.

5.2 **Generell beskrivelse av ordningen.** Vederlag for fremstilling av lydbøker beregnes ut fra den enkelte lydboks lengde, forstått som innlest tid i minutter. Vederlaget beregnes per tittel, uavhengig av antall eksemplar som fremstilles.

Vederlaget beregnes etter fem ulike satser. For studielitteratur for høyere utdanning og læremidler for bruk i grunnopplæringen er det i satsen tatt høyde for at den enkelte lydbokproduksjon inneholder en andel egenprodusert materiale som det ikke skal betales vederlag for. Det egenproduserte materialet er beregnet til hhv. 10 og 20 %.

5.3 **Sakprosa.** For sakprosa fastsettes vederlaget til kr. 1,60 per minutt.

5.4 **Skjønnlitteratur.** For skjønnlitteratur fastsettes vederlaget til kr. 2,74 per minutt.

5.5 **Barne- og ungdomslitteratur.** For barne- og ungdomslitteratur fastsettes vederlaget til kr. 2,16 per minutt.

5.6 **Studielitteratur.** For studielitteratur fastsettes vederlaget til kr. 1,61 per minutt.

5.7 **Læremidler for grunnopplæringen.** For læremidler til bruk i grunnopplæringen fastsettes vederlaget til kr. 5,42 per minutt.

5.8 For fremstilling av **lyrikk** og **dramatikk** betales det dobbelte av vederlagssatsen for skjønnlitteratur per minutt.

5.9 Opptjent vederlag avregnes per 31. desember i produksjonsåret. Vederlaget innbetales senest 28. februar påfølgende år og distribueres til opphavsmennene innen 31. mars.

5.10 Det betales ikke vederlag for verk som har falt i det fri i henhold til åndsverksloven.

5.11 De fastsatte vederlagssatser justeres årlig ved økning i konsumprisindeksen per 15. november i det året eksemplar fremstillingen finner sted.

6. Avtalens gjennomføring

6.1 Denne avtalen administreres av Kopinor på vegne av organiserte og uorganiserte opphavsmenn.

6.2 Dersom partene ønsker å vurdere hvordan ordningen som denne avtalen regulerer fungerer i praksis, skal produsentene og Kopinor stille til disposisjon nødvendige faktiske opplysninger.

6.3 Partene skal møtes årlig for å utveksle informasjon vurdere hvordan ordningen som denne avtalen regulerer fungerer i praksis. Staten ved Kulturdepartementet innkaller til møtene.

6.4 Organisasjon og bibliotek som fremstiller eksemplar i henhold til åndsverkloven § 17a og denne avtalen, skal føre register over eksemplar som blir framstilt.

6.5 Den norske Forleggerforening oppfordrer sine medlemmer til å stille til disposisjon det digitale grunnformatet som skal tilpasses når produsentene ber om det for å lette produsentenes arbeid. Vilkårene for slik overlevering av filer avtales særskilt.

7. Avtalens varighet

7.1 Avtalen gjelder for perioden 01.01.2011 til 31.12.2012 og deretter ett år om gangen hvis ikke en av partene skriftlig sier den opp med seks måneders varsel. Enkeltbestemmelser i denne avtalen kan reforhandles uten at hele avtalen sies opp.

7.2 Hvis avtalen rettidig sies opp av en eller flere av organisasjonene, kan staten si opp avtalen overfor de øvrige organisasjonene innen en måned etter at oppsigelsen er mottatt.

8. Diverse avtalevilkår

8.1 Denne avtalen avløser avtale mellom partene av 26.6 2008 og senere endringsavtale.

8.2 Denne avtalen er skrevet i ti – 10 – eksemplar, ett til hver av avtalens parter.

Oslo, 3. mars 2011

Staten ved

Bengt O. Hermansen

Den norske Forfatterforening

Norsk Oversetterforening

Norske Dramatikeres Forbund

Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere

Norsk kritikerlag

Den norske Forleggerforening

Norsk faglitterær forfatter- og
oversetterforening